

Chronico, anno mundi ter millesimo septingentesimo quadagesimo tertio juxta suam Chronologiam. Itaque Trogus, & Josephus soli recentiores ponunt Tyrum, Curtius vero Agenoris urbem dicit. Eademque est sententia Chronici Alexandrini. Respondeo tamen multo illam esse vetustiore, quam Curtius scripsit, nedum quam Josephus, & Trogus, aut Chronicum illud. Cum enim Josue Palæstinam Israelitis fortiretur, anno mundi bis millesimo quingentesimo tricesimo, inter cæteras antiquas urbes, Tyrus munitissima appellatur, nullâ recentis originis mentione factâ, Josue 19. 29. anno videlicet ante Agenorem ferme centesimo, qui in Phœnicia Rex describitur à Chronologis verioribus sub anno mundi 2646. quando Cadmus ejus filius, jubente Patre, Europam forem furto ablatâ quærit. Itaque putandi sunt hi auctores de amplificatione Tyri locuti fuisse; nam eam ab Agenoris filio Phœnicie fuisse instauratam, atque Phœnicie metropolim factam ex Eusebio supra citato licet intelligere, observatque Adrichomius Theatro, in Afer num. 63.

Quoto anno Tyrus condita.

1499 Quoto autem mundi anno primum Tyrus sit condita, quæstionis est. Missis aliorum placitis, sanius viri eruditissimi tradidere, ab aliquo ex antiquis illis Noeticis nepotibus, qui urbes alias per Phœniciam fundasse noscuntur, nempe à Thira filio Japhet Tyrum fuisse conditam circa annum à diluvio ducentimum, uti censuit Jacobus de Vitriaco Aconensis Episc. in Hist. Hierosolymitana c. 43. Abulensis in l. 1. Paralip. c. 1. q. 5. Adrichomius in Theatro in Afer n. 84. Eugubinus, & Lippomanus Genes. 10. Cornelius in Ezech. 27. 4. Sallianus in Annalibus Ecclesiast. ad ann. mundi 2783. qui Josephum de amplificatione Tyri explicat. Neque dissentit Joan. Mariana Genes. 10. & Berosus lib. 5. de Temporibus, quam præter alios tuetur Anton. Guevara in Exegematis Habacuc c. 3. n. 139. Cujus quidem sententiæ illud efficax argumentum adduci potest, quod inter alias Phœnicie urbes, quas à nepotibus Noë fundatas esse constat, & quas numerat Adrichomius in Afer. n. 66. & in locis externis n. 7. 8. 9. 10. Tyrum Itaias antiquam vocat c. 23. 7. *Que gloriabatur à diebus pristinis in antiquitate sua.* Hebraicè asseritur: à diebus antiquis antiquitas ejus. Dionysius Alexan. in Periegesi Berytû canit amœnam, Bibliû maritimam, Sidonem floridam, sed Tyrum vetustam, caesam. Et Poëta 4. Æneid. antiqua Tyros dixit. Strabo omnium Phœnicum dicit antiquissimam, lib. 16. Geographicorum. Potuit ergo Tyrus circa ducentimum diluvii annum fundata, Colonias in Hispaniam emittere anno quingentesimo, uti supra statuimus. Falluntur itaque opinio Florianus lib. 1. c. 27. & l. 2. c. 6. & alii, qui eo argumento Colonias Tyrias in Hispania recentiores putant, quod Tyrus illarum mater recentior sit; quod eruditè Joan. Puente impugnat l. 2. de Monarchia Ecclesiastica & Catholica c. 6.

SECTIO XXII.

1500 Adhuc alia prælibantur, commendanturque Hispaniæ, & Granata, duæ Tyri vetusti Herculis Colonie nobilissimæ.

Hispania Tyria, nobi-

Rogabis deinde, an Hispania Tyria nobilitate & dignitate superet reliquas Tyri

filias? Omnino reor, Tyriam nostram Hispaniam exteris omnibus excellere fororibus illi striori nobilitate. Hæc porro his numeris absolvitur, genere, gestis, litteris, religione, opibus. Singula sigillatim percurro. Igitur si nobilitatem ex claritudine generis, rebusque à majoribus præclare gestis metiamur, vel ex hoc quidem argumento nostratrem Tyri primogenitam filiam cæteris natu minoribus præferimus. Hanc enim primus ille Tyrius condidit Hercules antiquissimus, quem immania monstra, orbem infestantia, perdomuisse, totumque ad humanos composuisse mores, fama fuit certa, cui gravis auctor Diodorus Siculus ad stipulatur lib. 1. Bibliothecæ Historiæ c. 2. Multò itaque nobiliorem parentem jactare poterit Hispaniensis Tyri filiam, quam aut Bæotiensis Cadmum, aut Africana Didonem fæminam. Et si enim uterque Tyri etiam fuerint, interest tamen ad puritatem aquæ, unde bibas, ex rivulo, an ex fonte. Provenit certè Filia Tyri, quam à majoribus gloriam accepisset, eamque tum clarissima prole, tum orbis asserito ac propagato feliciter imperio impensius amplificavit.

1501 Una Tyri vetusti Herculis Colonia Italica (Hispani adiacentem veterem Hispaniam nostrates hodiè vocitant *Sevilla la vieja*) quinque, eosque nobilissimos Orbi Imperatores dedit; Trajanum, Adrianum, Theodosium, ejusque liberos Arcadium, & Honorium Augustos. De Trajano auctores sunt Appianus in Hispanicis, & Marcellinus Comes in Chronico, & Eutropius l. 8. & multi alii. De Eusebio Adriano sic Eusebius anno 120. *Adrianus Italice in Hispania natus, consobrina Traiani filius fuit.* Lege Ambros. Morales lib. 9. cap. 31. ubi alios refert. Theodosium, Magnum à Traiano, & Adriano originem tulisse, testes sunt Aurelius Victor in vita, Pomponius Lætus in Compendio Historiæ Romanæ. Eum Italicæ civitati adscribit Marcellinus Comes, & Dexter in Chronicis. Atque huc respexit Claudianus Ode 2. de Nuptiis Mariæ & Honorii, filii Theodosii:

*Procul audiant Iberi,
Fuit unde semen aula,
Ubi plena laurearum
Imperio facta Domus vix numerat triumphos.
Habet hinc patrem maritus,
Habet hinc puella matrem.*

Claudi.

Porro Italicam tantorum Principum claram parentem, Orbis Dominam, Tyrii Hercules Coloniam fuisse, constans est veterum Hispanorum persuasio, ad posteriorem usque ætatem producta, atque ab omnibus ferè Hispanicis Historicis testata; quos id tradidisse, disertè prodit Florianus lib. 1. Chronici capite 14. et si de occasione ille dissentiat.

1502 Qui autem qualesve fuerint Italicenses Imperatores Tyrii, quantumque patriam, Tyri filiam, nobilitaverint, facile intelligent qui historicè scient vel ex cujusque cognomine rem totam ordiare. Trajanum acclamatio illa, Imperatoribus in Senatu fieri solita, posteritati commendavit; *Felicio Augusto, Melior Traiano*: narrat Eutropius lib. 8. Tyrim Traianus transgressus usque ad Eos Indorum terminos, tot subegit Nationes, ut permisit Senatibus quot vellet triumphos. Testis Dion in Traiano. Successit Adrianus, Princeps munificentissimus, qui Imperatoriâ liberalitate, quæ Trajanus armis pepererat, feliciter tueri potuit, Unde

Italicenses Imperatores Tyrii qui, qualesve.

Theodosius Senior Imp.

Unde *locupletator Orbis* nuncupatus est; auctore Spartiano in vita. Theodosii laudes nullo claudas compendio: non si Imperii Restitutorem dixeris, quod compressis Gottis, sublaris de medio Maximo, & Eugenio, Tyrannis, victor ac triumphator asseruit: non si Ecclesiasticæ majestatis vindicem, quam Imperatoris factis, legibusque justissimis in summam gloriam provexit: non si Idololatricæ acerrimum hostem, quam excisis Dæmonum aris, subversisque templis ac lucis prorlus exegit: non si Christianæ patriæ Patrem nuncupaveris, aut potius Evangelicæ Ecclesiæ filium pietissimum, quam enixè coluit, à qua impensè cultum, nulli non agnoscent ejus ætatis gravissimi Scriptores, Ambrosius Orat. in ejus Funus, Augustinus lib. 5. de Civit. Dei cap. 26. Sextus Aurelius Victor in Theodosio, & plerique alii. Tales tantos, unica Tyri Hispanensis filia jactat gloriosa filios, quorum illustri sanguine, clarissimisque facinoribus omnium planè filiarum Tyri gloriam prorlus obscurat.

Arcadius Imper.

1503 Præter Traianum, & Aelium Adrianum, atque Theodosium seniores, Arcadium ejus filium Italicæ quoque natum fuisse, auctores sunt Vasæus in Chronico, anno Christi 397. & Ambrosius Morales lib. 11. Chronici c. 20. Honorio fratri eandem adscribit patriam Vasæus, sed Morales Constantinopolim: & utriusque videtur favere Claudianus in Panegyri de IV. Consulatu Honorii. Vide eundem Poëtam in laude Serenæ Reginæ, ubi aliis Gentibus, Phariis, Aegyptiis, Illyricis, Gallis, ipsis etiam Pœnis Tyriis nobilissimis Hispaniam nobiliorem Tyri filiam præfecit. Obiiciat verò quispiam Afrubalem, Amilcarem, Annibalem, Pœnos, qui Australem Hispaniam in Punicum jugum magna ex parte dedidère. Maximè: sed agentibus Gaditanis Tyriis, quò se collatis viribus contra veteres tueri possent Hispanos. Itaque Hispanica Tyri filia felicissimæ Provinciæ opibus forem Africanam ultrò nobilitavit. Auctor Trogus Pompeius lib. 44. Quod si qua inde nota Hispanicæ hæsit, nonne cum impendio etiam satis deterfa, ac multro majori nobilitatis quæstu per tot Majestatis incrementa prorlus abolita? Hæc de genere gestisque præse: cætera jam nobilitatis capita summa tangemus.

Italica caetera nobi litatis capita.

Sapientia.

1504 Proximum sibi locum vindicat gloria litteraria, quam altius primò repetendam autumo. Strabo lib. 3. Geographicorum scribit, Bæticam (hanc magna ex parte filiam esse Tyri, nuper ostendimus) totius Hispaniæ doctissimam habitam, eximia ostentasse litterarum monumenta, ante annos sex mille tum profa, tum versa dictione conscripta. Quod ad annos attinet, quatrimestres erant, uti constat ex Xenophontis Æquivocis, qui bis mille nostros complent; unde Bæticorum scientias à Tubale repetunt probi quique ex nostris Historici, qui ab illo ad Strabonem ætatem bis mille numerant solares annos, sex mille quatrimestres. Straboni fidem facit justus sapientissimorum Hispanorum Catalogus, quem suæ adiecit Hispaniæ eruditus Lusitanus Damianus Goes, & quem multis posset auxisse alii veterum Theologorum, Philosophorum, Historicorum, Oratorum, Poëtarum claris nominibus, quorum egregia volumina certò confirmant, hanc Provinciam omni doctrinarum genere jam olim fuisse florentissimam, quæ

tam doctas aluerit Scholas, ex quibus Senecæ, Galliones, Melæ, Lucani, Sextilii, Viliti, Latrones, Felli, Aquilii, Columellæ, Victorii, Canii, Matroniani, Tiberiani, & quam plures alii illustres Bætics prodierint: neque enim Hispanos veteres universim recolimus. Cæterum, quod ex re sit, eos libet signanter nominare, utpote Tyro exorti, ad Tyri filiam proprius pertineant.

Hispanis encomia.

1505 Igitur, ut ab Hispani fausto auspice mur omine; benignum cælum, felix naturâ tellus Hispanenses edit sponte cultos, ingenio vividos ac peripicaces, nativa quadam eloquentia disertos, et si ad laborem alium non adeo liberalem minus fortasse proiectos, in litteraria quidem opera omninò pertinaces. Illustria id testantur monumenta, & antiqua, & nova, quibus Hispanenses homines, non Hispaniam modò, sed orbem excoluerunt. Omitto præcos illos florentissimæ hujus urbis Doctores, quos & Episcopos sapientissimos fuisse constat, & eorum aliquos Hispani esse natos, prudenter creditur: Felicem, quem primum Jacobus Apostolus Episcopum Hispanensibus præfecit, Marcialum, Sabinum, Evidium, Deodarum, Sempronianum, Gentinum, Claudium, Marcianum, Sabinum II. Maximum, Laureanum, Epiphanium, Orancium, Zenonem, Asium, Maximianum, Salustium, Bigasium, Stephanum, Theodolum, Jacinthum, Reparatum, Stephanum II. Leandrum, & complures alios sanctissimos, atque doctissimos viros, quorum eximia sapientiam, aut Hispanis accepit, aut dedit.

S. Isidorus commendatur.

M. Maxi.

1506 Sisto in Isidoro, Leandri fratre ac successore meritisimo. Isidorum quidem Hispani fuisse natum locuples testis est M. Maximus Cæsaraugustanus Episcopus, ipsoque Isidoro coævus, in Chronico ad ann. Christi 600. *Isidorus Hispani Severiano patri exuli nascitur.* Ejus Doctorem virum egregium S. Davidè Hispanensem Archiepisc. idem designat Maximus. Qualis verò, quantumque ex Davidis schola prodierit Isidorus, otium est quærare in tanta non Hispaniæ dixerit, sed Christiani orbis luce. Duo Pontificia de Isidori sapientia observo dumtaxat testimonia: alterum Adriani 1. P. Maximi ad Egilam Episc. in Partibus Spaniæ, qui altera post Isidorum ætate vivebat. *Doctorem nostrorum SS. Patrum, si cui nobis intimit, videlicet B. Sylvestri, atque Innocentii Papæ, pariterque almi Hieronymi, seu Isidori divinos sermones adnecte: si enim à regia non vis discedere via, prædictorum SS. Patrum censuram non deseras.* Addit SS. Augustinum, & Ambrosium; atque his tantis Doctores Isidorum æquare non dubitat. Alterum testimonium de summa Isidori doctrina tulit Leo IV. P. Max. in Epist. ad Episcopos Britanniciæ, quæ extat in Jure Canonico cap. de libellis 20. distinctione: ubi summus Pontifex rescribit, quæstiones dubias ex Conciliis, Pontificumque decretis primùm esse dirimendas, quòd si inde solutio non suppetat; *Tunc, inquit, si illorum, quorum meministi, dista, Hieronymi, Augustini, Isidori vel cæterorum similiter sanctorum Doctorem similibus, reperta fuerint, magnanimitè sunt revinenda, & promulganda.* Vide cum quibus solis & post quos unum exprimat Doctorem Isidorum; ex cujus scriptis, utpote doctissimis dubia quævis expedienda, Vicarius Christi decernit. Mitto domestica Concilii Toletani VIII. cap. 2. Ildefonsi Toletani lib. de

Leo IV.